

शीते तुषारः शिशिरः सुशीमः शीतलो जडः । हिमोऽथोष्मे तिग्मस्तीक्ष्णस्तीव्रश्चण्डः खरः पटुः ॥
 कोष्णः कवोष्णः कदुष्णो मन्दोष्णश्चेदुष्णवत् । निष्ठुरः कस्खटः क्रूरः परुषः कर्कशः खरः ॥ १३८६
 दृढः कठोरः कठिनो जरठः कोमलः पुनः । मृदुलो मृदुसोमालसुकुमारा अकर्कशः ॥ १३८७
 मधुरस्तु रसज्येष्ठो गुल्यः स्वादुर्मधूलकः । अम्लस्तु पाचनो दन्तशठोऽथ लवणं सरः ॥ १३८८
 सर्वरसोऽथ कटुः स्यादोषणो मुखशोधनः । वक्त्रमेदी तु तिक्तोऽथ कषायस्तुवरो रसाः ॥ १३८९
 गन्धो जनमनोहारी सुरभिर्घ्राणतर्पणः । समाकर्षी तु निर्हारी स आमोदो विदूरगः ॥ १३९०
 विमर्दोत्थः परिमलोऽथामोदी मुखवासनः । इष्टगन्धः सुगन्धिश्च दुर्गन्धः पूतिगन्धिकः ॥ १३९१
 आमगन्धि तु विस्त्रं स्याद्घ्राणीः श्वेतादिका अमी । श्वेतः श्वेतः सितः शुक्लो हरिणो विशदः शुचिः ॥
 अवदातगौरशुभ्रवलक्षधवलार्जुनाः । पाण्डुरः पाण्डरः पाण्डुरीषत्पाण्डुस्तु धूसरः ॥ १३९३
 कपोतस्तु कपोताभः पीतस्तु सितरञ्जनः । हरिद्रः पीतलो गौरः पीते नीलः पुनर्हरित् ॥ १३९४
 पालाशो हरितसालकाभो रक्तस्तु रोहितः । माञ्जिष्ठो लोहितः शोणः श्वेतरक्तस्तु पाटलः ॥ १३९५
 अरुणो बालसंध्याभः पीतरक्तस्तु पिञ्जरः । कपिलः पिङ्गलः श्यावः पिशङ्गः कपिशो हरिः ॥ १३९६
 बभ्रुः कद्रुः कडारश्च पिङ्गे कृष्णस्तु मेचकः । स्याद्रामः श्यामलः श्यामः कालो नीलोऽसितः शितिः ॥
 रक्तश्यामे पुनर्धूम्रधूमलावथ कर्बुरः । किर्मरि एतः शबलश्चित्रकल्माषचित्रलाः ॥ १३९८
 शब्दो निनादो निर्घोषः स्वानो ध्वानः खरो ध्वनिः । निर्द्वादो निनदो ह्लादो निखानो निखनः स्वनः ॥
 रवो नादः स्वनिर्घोषः संव्याङ्भ्यो रौव आरवः । कणनं निकणः क्राणो निक्राणश्च कणो रणः ॥
 षड्ज ऋषभगान्धारा मध्यमः पञ्चमस्तथा । धैवतो निषधः सप्त तन्त्रीकण्ठोद्भवाः स्वराः ॥ १४०१
 ते मन्द्रमध्यताराः स्युरुरः कण्ठशिरोद्भवाः । रुदितं क्रन्दितं कुष्टं तदपुष्टं तु गह्वरम् ॥ १४०२
 शब्दो गुणानुरागोत्थः प्रणादः सीत्कृतं नृणाम् । पर्दनं गुदजे शब्दे कर्दनं कुक्षिसंभवे ॥ १४०३
 क्ष्वेडा तु सिंहनादोऽथ क्रन्दनं सुभटध्वनिः । कोलाहलः कलकलस्तुमुलो व्याकुलो रवः ॥ १४०४
 मर्मरो वल्लपत्रादेर्भूषणानां तु शिञ्जितम् । हेषा ह्रेषा तुरंगानां गजानां गर्जबृंहिते ॥ १४०५
 विस्फारो धनुषां हंभारम्भे गोर्जलदस्य च । स्तनितं गर्जितं गर्जिः स्वनितं रसितादि च ॥ १४०६
 कूजितं स्याद्विहंगानां तिरश्चां रुतवाशिते । वृकस्य रेषणं रेषा बुक्कनं भषणं शुनः ॥ १४०७
 पीडितानां तु कणितं मणितं रतकूजितम् । प्रकाणः प्रकणस्तब्ध्या मर्दलस्य तु गुन्दलः ॥ १४०८
 क्षीजनं तु कीचकानां भेर्या नादस्तु दर्दुरः । तारोऽत्युच्चैर्ध्वनिर्मन्द्रो गम्भीरो मधुरः कलः ॥ १४०९
 कौकली तु कलः सूक्ष्म एकतालो लयानुगः । काकुर्ध्वनिविकारः स्यात्प्रतिश्रुत्तु प्रतिध्वनिः ॥ १४१०

संघाते प्रक्रौरौघवारनिकरव्यूहाः समूहश्चयः

संदोहः समुदायराशिविसरप्राताः कलापो व्रजः ।

कूटं मण्डलचक्रवालपटलस्तोमा गणः पेटकं

वृन्दं चक्रकदम्बके समुदयः पुञ्जोत्करौ संहतिः ॥

१४११

समवायो निकुरम्बं जालं निवहसंचयौ । जातं तिरश्चां तद्युथं संघसार्यौ तु देहिनाम् ॥ १४१२

कुलं तेषां सजातीनां निकायस्तु सधर्मिणाम् । वर्गस्तु सदृशां स्कन्धो नरकुञ्जरवाजिनाम् ॥ १४१३

१. सुषीमोऽपि. २. रावशब्दः समादिभिरन्वेति. ३. गर्जापि. ४. मद्रोऽपि. ५. काकलिरपि. ६. आकरोऽपि.